

DAKLATA HƏV. STALIN HƏSAVDARIJE HƏMÇVATA FЫRQA BALŞEVIKA HƏMÇFAQIJE 17-ADA DƏRHƏQ XƏVATA MƏRKƏZKOMA HƏMÇBYAQE

(Daklata həv. STALIN)

РӘЈНАТЫН

Miasərbuna parke traktor u maşinal pər məzn, bə təxmīne, bərçdar dəkə organe xyəlilə wəki wan maşinə u haçəta qimət məzn təmız xyəjlkən u wəxtədə bəçəbərīnən kemasije wan, sekbərna wan, pər hāndək xəvatədə təmız bədbən xəvate.

Cь dьkьn əw we dərəçədə. Səd həjif wəki tьşki hāndək. Maşinə u traktor tənə xyəjlkən haləki nəçədə, nə seje sekbərna təzakərna wan cьmak həta rha naçazəpn fətm bьkьn, wəki hime sekbərna ja sekbərna ortəje, nə-ky ja mqiłmi.

Cь dmiñə dərheq xəvtāndəna maşinə u traktorada, we dərəçədə nə bas bun isbatkərīje u əjanə mo-taçə şyrovəkərīne nīnə.

Cь gylilə malhəbuna gundə sere jək se əwə, wəki rast lə həv be zedəkərīn govəke candəne, be fьgəkərīn məzilə şova, be təşkil-kərīn şyxyle toxytm hər cьqlə malhəbuna gynditfədə. Cь te kьrən we fьronfədə, səd həjif, wəki ve gave zəf hāndək te kьrən we dərəçədə.

Şyxyle toxytə həbe nanl u je pəmby ysa lə həv pekline, wəki lazətm dvə wəxtəke dьrəz səva safikərīna wl şyxylil.

Mərifəta hasləta kulture texnikl bьlndkьrīnədə, dərəçək se ja dajina qnīljate çankьrīneje (axrkьrīna wan).

Cь hatlje kьrən we dərəçədə, ve gave zəf hāndək. Qnīljata çankьrīne həje, le organe kōmīsar-ljata xyəlilə nkarən çibəkən we qnīljate, ky çlzl dьkьn le xətm naхyn, wəki wəxtədə bghizə çija u bь qəjdə be xəvtāndəne.

Gylilə xyəjlkərīna həjlwanət. Mьn zatl xəvərdə dərheq hale xyəjlkərīna həjlwanət, cətnilja wl gylida. Dvə wəki be təxmīn kьrən, organed mə xyəlilə çjadə dçerbīnən miasərkən, hylīnln kьrīzīsa xyəjlkərīna həjlwanət, mobilizasija bьkьn xəvatclīja hьçumt sər problema beçərkьrīna həjlwanət bьkьn.

Həjif, wəki tьşki ysa naqəwymə

Əw nək tənə nafьkьrīn dərheq wl hale xyəjlkərīna həjlwanət cətnilə, hylə gələçara dьxəvətytm wl gylil bьxьtəminən, hylə çarçarazl daklate xyəda dçerbīnən hale həjlwanət zь fьkьra mьxylyqəte wəlet bədbən wəşartən, jək səva balşevika gylil be izəndərə. Zь we şunda mərv karə bь gyman-bə, wəki organed xyəlilə vl gylil we dərīnən sərə re, gylilə xyəjlkərīn u zedəkərīna həjlwanət dajīnən sər nīusa qəncīje, wa təxmīnkərīn əjan dvə sekbərna sər qume.

Şyxyle xyəjlkərīna həjlwanət, zedəkərīna wan, gərək hylīnə dəstl xyə təmamīja fьrçq mə, təmamīja xəvatclje mə fьrçqcl u nə fьrçqcl bə bər cəv antina we jəke, wəki problema xyəjlkərīn u zedəkərīna həjlwanət probleməke əwqas fərçə, cəqas problema nan, jək dyh mə bь əglil zəlal u safikər. Zedəje isbat kьrən, wəki mərīje şewrə, jək zь jəke zedə cətnilje məzn al kьrənə bərbь rija cūjīna mərəma xyə, wa karьbən al bьkьn bь wanra təvəjl ve cətnilje əl (şlrqīna dəst lə həv xьstəne).

Əvə navnīsa wan kemasija, jak nə təmamə, u lə wan zedə dvə əw navnīş jak gərək ve hənə rəjl hatnədə bəfьlīja ben qədāndəne. Le şyxyl bь van gylilə xeləsnayn, hylə rija malhəbuna gynditədə hənə prsed majln, jək dərheq wanda lazətm cənd pьrs gotьn. Bərə əwln gərək bərcəv be anln, wəki pərvəçəkərīna marzed mə kəvən, ja Industrijəe u agra-rlə, alje dçərrna xyəda, lə çəmə dьha tynə marze təmamīja agrarlje jək nan, gəşt, haslət u pьncara xərgəne bədbən marze mə Industrijəe, ysa lə çəm mə marze mə Industrijəe ysa tynənə, jək hasləte bь fərz bstīnən zь marze majln.

Peşdacujln tīnə sər we mərəme, wəki təmamīja marza zedə janə kem dvən Industrijəe. u cьqas dьçən əwqas industrijəe fьrə dvə, Əvanīşan dvə wəki Ukrajlīnə, Kavkazə Mьfьrçə, marzə xyə-

līja rəşə mərəkəzl u nəhljed majlnə malhəbuna gyndite je bərə dha nkarən əwqas haslət bərdən zь mərçəze Industrijəe, cьqas ky bərdədan bərə, cьmak əw bərçdarbun nan av bьkьn paled xyə, jək rəçəmə waç zedəbunə. Bь weal əjan dvə, wəki hər marçək tanga xyəda, gərək baza malhəbuna gynditlje zь xyərə bəfьrīne destda həvə govəke bostana arzl kartol run u şire wan, pər hьp-dək nane wan, gəştə wan, — həgər əw naçazəpn hale cətnilə bə-əln.

Hun zanən wəki əw jək gylilə miasər buneje, u ve gave te qədāndəne.

Mərəma məje həta axrīje vl şyxyl bəvən sər lə cь qimətī əl bəvə. Le gərək gydərī be kьrən lə we jəke, wəki çhekərīna marze mə əjan, marze dçəçajlne u xəl-ltkərīne disa dəst pekərīje ynda

kьrīna mərifəta xyə mqiłmi. Marze xəlt kьrīne, cəwa zь wəç, Moskva u Gorkijə. wana isal də hьkymate nezikija 80 mlion pułl nane həvl, soz tynə wəki əw tьş-ki hāndək nīnə. Wa navkərī lə nəhje xəltkərīne həje nezikija pənc mlion hektar xyəlil, jak bь şlanoka hatīje nçamtyne u natlje xəvtāndəne, əjanə wəki mçame (həma) wan nəhja xərav nīnə, bəranzī hāndək nīnə, qiyiqīl tynə.

Wəki əw xyəlil zь şlanoka təmzə u dəst bənə hlanine məçale dəşkildarije, we zь wədərə bənə stəndən govəke candəna nane be həsav u əw çije bəjanl we bьdən əwqas nan, cьqas ky əm dstīnən zь Volglja şerən u ja orte. Əva dvə arikərīke məzn səva Industrijəe mьfьrçə mərçəzi.

Məjanə wəki mərəma məje, nə zəndəndə be təşkil-kərīn hylānln danlna candəna nan bь pərī (dəst lə həv xьstən).

3. Bьlndkьrīna pakkьrīna hale xəvatclia u kultura wana

Mə mīna şьkyl anl bər cəva hale nədər u rəncbərīa mə peşdacujīna we əvl wəxtə həsavdarījədə, hale wana əvə momentədə. Təmərī əm dkarən bьbьvīstən.—

I. Industra gələki bьlnd bīje, cəwa peşdacujīna Industra, ysa əl cьqlə rəncbərīlne sərdə.

II. Həma sər hime we peşdacujīne əl altkьrīna (dəstanina) sistəma sotsialistīje paşən. sər sistəma kapitalistījəra, cəwa nav Industraeda ysa əl nav rəncbərījədə, sistəma həbuna cьmaştə sotsialistīje dvə sistəməke həbuna cьmaştə peş, wəki sistəma ysa tynə, zь orte ten hylānīne elemente kapitalistīje paşən nav həbuna cьmaştədə.

III. Nive gyndilja pьre kь dəstl xyə zь təkmələtīje kьşandəne, tōpi dora kolxoza bunə, sər hime həblja kelektyvl u haçəte təvəjl dəstanlnə altkьrīne məzn, wəki əm təkməla u kolxoza bədbən rəx həvdı peşdacujīnə kolxoza zəf məzəne.

IV. Peşdacujīna kolxoza u zedəbuna wana aqrīje, zь həsave gyndilje təkməle, wəki əwana msh

bь məh kem dvən u əwana qə wətəke kōməkdarən bona kolxoza u sovxoza, cьmkī əwana dьkəvən nav kolxoza.

Əva jəka hana fərh te fəmkьrīne, wəki əvə dəstanlna mə hana mьqəbil mьfьtaxyra, nkarəbu hale palə nəda xyəşkьrīne u bona əmr dərbəzəkərīna wana gьşki.

Hylānlna snīfe mьfьtaxyra, ilkvīdatsia wana, karə we bu əw, wəki dьha kōmə mərv kəda je dьne naхyn.

Xəvata pələ u gyndl zь eksplo-atasīje hatlje azakьrīne.

Əw karə kь mьfьtaxyərə zь xəvata cьmaştə dьçovənd, naha dəstə xəvatcladanən, xəvatcl we karə, wan resursa (pəra, məçal u mьkəne dьne) bona bьlndkьrīnə Industrajeje u bona we jəke jə, kь kōmə xəvatclīja təzə bьkəvən nav Industraē, alje dьne əl bona zedəkərīna karə palə u gyndilja.

Bəşəxylkərī hatə hylānīne u bona snīfa palə ədy bu. Əgər wə-ləte burzuazlada bь mliona xəvatclje bəşəxyll hənə, pe lazətm-

(Dumajl ruje 2-da)

DAKLATA HƏV. STALIN HƏMÇYVATA FƏRQE 17-A HƏMTƏVAQIJEDA

(Bnherə ruje Əwlyən)

buna wana gələk həjə, əwana zə-
miste gələk dəkşinən, bona we
jəke, wəki xəvat dəst nəkəwə, le
çəm mə pale ysa tynənə, je kə
xəvat u kara wana tynəbiya.

Qulkyrəna kulaka gyndda hatə
halanine, bə wera gyndi zə bə-
ləngazije dərəkətn, bələngazi fə-
qirije hatə hylanine.

Hər gyndik, əgər kolxozvan,
jane təkmalə naha dəkərə minə
mərvə vəzi, əgər əw dəkərə bəz
bəkəwə, lodrije nəkə, gərək ni-
bə, həbuca kolxoze xraw nəkə.

Bazarda eksploatasta u beşxy-
kari le gyndda bələngazi hatə hylanine,
əwana bona xəvatci dəstə-
nə tərxił ysanə bona pakkərna
hale pala, wəki pala gyndije wə-
late burzuazla lapə „demokrat-
xawca xyəda van jəke naviyn.

Sifətə bazara mərəkəzə mə in-
dustria hatənyə gyhastəne.

Pərə bazare burzuazlada, əw
kə je məzənda, hənə taqə pala,
taqə kər ulal mina qylyka tarije
danən, wədərə mərvə ysa dəzin,
je təkəki wana tynə, nava gənd
u gəmarədə wədyqarəyn u n-
fəra lə hal u əmrə xye dəkən.

İnglaba Urjsetədə əw jək ani
səri, wəki qylykə pala zə ortə da
hylanine, dəwsa wan taqə naha
taqə təzə hatənyə sekyrə, əwa
taqə təzə ronajinə, əvaje təzə
dərərə hatənyə sekyrə, hələ gələk
çəna əw taqə bə əvaje xyə təzəwa
zə əvaje orta bazar rəndtər də-
xyənə, wəki mərvə həwas-hə-
məkərə le bənherə, Rubərə gynd
dəna pər hatije gyhastəne.

Əw gyndə bərə kəwən bə dere
xyəwa, bə məle orjadnik, kəşq u
kuləka, ja dydja məle gyndja
pıxəməxti tən hylanine.

Dəwsa wi te gyndə təzə, bə
əvaje xyə çəməstijəwa həbunəwa,
bə klube təzəwa, rədiojəwa bəki-
noəwa, bə xyəndəxaniəwa, kə-
təbxanlawa, çije zary xyəjəkyrə-
wa, bə traktorawa, kombajinawa bə
wan maşına, je kə dəkəytn u bə
avtomobilawa, dərquşaxanəwa se-
çitə kulakə miftəxyr, spekuljant
(sərcije) xunxyr, u orjadnike kə
xyə xyəje hər təkstə həsav dəkər
naha zə ortə hatije hylanine. Le
naha mərvə bər bə əw xəvat-
cije kolxoza, xyəndəxanəwa sox-
xoza sərkərn, sərkəre kətəbxanəwa,
sərkəre traktora u sərkəre kom-
bajina, brigadirə malxyəjəkyrəne u
cole, dərbdərə cola kolxoza, əgər
zə bə, jəne mer.

Əw məqabla orta gynd u ba-
zarada həbu, te hylanine, bazar
naha bər əwə gyndia bazare bə-
re ninə wəki kədə wana dəxar,
mərəkəzə kədərəna wana bu.

Əw tele ortə bazar u gyndda,
je həbunə u kulturaje dəha te
qajimkyrəne.

Bazar naha traktora dədə gynd,
xənə traktora gynd maşinə rəç-
bərjə, avtomobila dəstinə, mərv-
və bazara kəməkə dəkən gynd u
məkənə dənə, həmə ləo İndustria
gynd əl həjə, ja arzi bə dəstə
məkənə məşin-traktora.

Əwən dəstəninə xəvatciə himl
dərəçə bəlyndkyrəna kulturaje, pak-
kyrəna hale xəvatciə. Sər himə van
dəstəninə hana, əwə wəxtə həsav-
darjə əm dəkərən bəlyndkyrəna.

I. Peşdaciynə kara çəməstə
1930 sale zə 35 millarta, həta
50 millarti.

II. Mərvə Təvaqa Şewre zədə
bunə, zə 160,5 miltionə biyə 168
miltion, həta kytasta 1933 sale.

III. Pələ u qylyxdar zədə bunə
zə 14 miltion 530 həzar pələji
1930 sale həta 1933 sale bunə
21 miltion 883 həzar, zə wana,
jəkə xəvata fizikije (milya) dəkən
həmə nava wə wəxtədə, zə 9
miltion 489 həzari, zədəjə, biyə 13
miltion 797 həzari, pale kə nav
İndustria bəlyndda dəkəwətn (pa-
le transportə zə təw wana tən hə-
səvkərne) rəçəmə wana zə 5 mi-
lton 79 həzari biyə 6 miltion 882
həzar mərvə, pale nav şxylye
rəçbərjədə dəkəwətn miltionək
426 həzar mərvə bun, naha bu-
nə 2 miltion 519 həzar mərvə, le
pələ u qylyxdarə dərəçə dajin-
stəndəndə dəkəwətn 814 həzar
mərvə bun, naha bunə miltionək
497 həzar mərvə.

IV. Peşda cujina fonda haqlata
(ajlyka) pala u qylyxdara 1930
sale 13,597 miltionə 1933 sale bi-
jə 34,280 miltion manati.

V. Bəlyndkyrəna ajlyka pale kə
İndustria dəkəwətn, saləkə bə
həsəwə ortə 1930 sale zə 991
manati, 1933 sale biyə 1,519 hə-
zar manati.

VI. Peşdaciynə bəxəfkyrəna fon-
da çəməstə 1930 sale kə 1,810
miltion manat bu, 1933 sale biyə
4,610 miltion manat pərə.

VII. Xəvata pala İndustria biyə
həwt səhəti.

VIII. Kəməkədjina Hukymate
gyndlara, wanara wəbiyə 2860
məzkədə maşin-traktora, bona əw
şxyly 2 miltion manat pərə.

IX. Hukymate kəməkədjə gyn-

dja, — bona kolxoza miltionək 600
həzar manat pərə bərdəjə bə
dəjin.

X. Hukymate kəməkə djə gyn-
dja, wəxtə həsavdarjədə fonda
toxytn hatije təşkilkyrəne, wə fon-
dəda həbiyə 262 miltion put nan.

XI. Hukymate kəməkə djə wan
gyndja, je kə qəwata wana kəm-
biyə, wəxtə xərçə bəxəfijə əxtlari
danə wan gyndia, 370 miltion ma-
nat zə həsəwə xərç, kəm zə gyn-
dije kəm qəwət stəndəne.

Le cə kə dərəçə peşda bəry-
na kultura wəlatə məjə, wəxtə hə-
səvdarjədə əm wa dəkərən bə-
lyndkyrəna, —

I. Qədanəna xyəndəna dəjin-
dari ja elementar (nəməz), Təvaqa
Şewre gəşkidə, bəlyndkyrəna xy-
əndəne 1930 sale zə 67 sələfti,
1933 sale biyə 90 sələfti.

II. Bəlyndkyrəna rəçəmə xyənd-
kara hər cürə xyəndənxanida
1929 s. 14 miltion 358 həzar bu
həta 1933 sale biyə 26 miltion 419
həzar xyəndkar. əwa rəçəmə wa-
na əl nava wan rəçəməda tən
həsəvkərne zə alije xyəndəna ele-
mentar (dərəçə əwly) zə 11 mi-
lton 694 həz. miltionə, biyə 19 mi-
lton 163 həz. xyəndəna ortə zə
2 miltion 453 həzari həta 6 mi-
lton 674 həzar, alije xyəndəna bə-
lynd zə 207 həzari biyə həta 491
həzar mərvə.

III. Əw zərə kə dəkən hin də-
vin bəxə zərə 1929 sale 838
həzar bun, le 1933 sale bunə 5
m. 917 həzar zary.

IV. Zədəbuna xyəndənxanije bə-
lynd (universiteta) je profesije u
tamam xyəndəne wəki 1914 sale
91 həb bun, naha 1933 s. bunə
600 həbi.

V. Əw institutə ylm le nəhə-
rəndəne 1929 sale 40 həb bun,
1933 sale bunə 840 institut.

VI. Çije kinoa 1929 sale 32
həzar bun, naha 1933 sale bunə
54 həzari.

VII. Zədəbuna sekyrəna kinoa u
kinoə gərək 1929 sale 98 həb
bun, naha 1933 sale biyə 29,200
həbi.

4. Bəlyndkyrəna dajin-stəndəna əşja u transportə

Bə we forme dəst məda həjə:

a) Zədəbuna xəvatkarjə İndus-
trijə, wə zəmarədə zədəbuna xə-
vatkarjə təkstə lazəmatjə həmtijə.

b) Zədəbuna xəvatkarjə rəç-
bərjə.

c) Zədəbuna xyəstəna həsəwə
u sekyrəna bona massaja gynd u
bazara. Edə cə te xyəstəne, wəki
əw təwi wan qərə bəkən u həmu
massa sərbəst bəkən bə stəndəna

VIII. Bəlyndkyrəna tiraza gazeta
1929 sale 12 miltion 500 həzar
bu, naha 1933 sale biyə 36 m.
500 həzar.

Dəwək zədə ninə mərvə binə
ortə wəki palə naha xyəndənxan-
ije bəlyndda 51,4 sələftən, gyndije
xəvatci bə 16,5 sələfti tədə hənə,
əw kə Germanlada 1932–33 sa-
le palə bə 3,2 sələfti xyəndənxan-
ije bəlyndda dəkəwətn le gyn-
dije hurək 0,4 sələfti tədə hənə.

Faktəkə şəbunə jə, cəwa peş-
daciynəkə məzən alije kultura
gyndda, əw zəne gyndən, eçənja
wanajə, wəki gyndda şxylye çə-
məstə u təşkilkyrəne peşda dəkən.

Bə mə əjanə, wəki naha zə
zəne kolxoza 6 həzar həb sədr-
tije lə kolxoza dəkən, zə 60 hə-
zar zədətər zyve sədtijə kolxoza-
nytn, 28 həzar brigadir, 120 hə-
zar təşkilcije komandan 9 həzar
sərkəre fermə əşije kolxoza 7 hə-
zar traktoristən.

Həlbət əwana həsəwə pəşən ni-
nən, le cə kə nava van həsəvda-
rjə hənə, bə təməzi ləbat dəkə,
wəki gynd alije kulturijədə gələki
peşda cəwə, gəll həwala, əwa jəkə
bona mə kəryəkə məzənə, çəmə-
ki wəlatə məda nive çəməstə zə-
nytn, əwana ordikə məzənytn bona
xəvate, wə şunda əwana zərə mə
dəkən tərbiyəkyrəne. Bona əw
jəkə əl əm nəkarən pərsa peşda-
bryna zəna danəjynən, bona wa-
na zə nəzəntjə dəkən. Bona əw
dərəçə zə əm səlamə dəkən, pəje
xəvata zəna u eçənja wana də-
dym, peşdaciynə aktivja wana,
peşdakyşəndəna wana, bona dəst-
tanina təbiyə wana, cəwa nişan-
dajina peşdaciynə mə alije kul-
turaədə (gələki dəst lə həw xəstən).

Kytlasi, gərək faktəkə dənəzi be
ortə, le naha bona kemasia. Wəki
-fakultete* pedagozile u dokri-
tije, hələ net u fəkyr həjə, çərə-
ki xraw lə wan fakulteta dənəhə-
rən. Əwa kemasijə, wəki zrərə
bona kara hukymate. Le lazəmə
be gili gotən tərka ve jəkə bə-
dən. — Əwa jəkə çəqasi əl zu be
səri, dəha rənd.

İ həsəwə u təkstə lazəmə u fərvəwa.

Həkə həwəl fəkyr dəkən, wəki
qrared han bəşən, ky əmrə wə-
latə mə je həbunə, bə gymryh
bun peşda hərə. Əw jəkə şəşəki
kürə. Əm dəkərən fəkyr kən, wəki
qrared han bə çərəkəwa hənə, le
əgər təkst nəğəhizən dəstə kəry-
ciya, le əmrə həbunə nə ky nka-
rə bə gymryhbun peşda hərə, le

(Dumajə ruje 3-a)

DAKLATA HƏV. STALIN HƏMÇEVƏTƏ FƏRQƏ 17-A HƏMTƏVAQIJEDA

(Bnhərə ruje əwlyñ u dyda)

məqəbəl əw we xrab bə, we xrabə hətə bəñ. Hər nəisə lazımtə fərm krən, ku əşja tənə hazır krəne nə ku səba we, wəki bən hazırkrən u bmlən, le tənə hazırkrəne wəki bəhizən dəstə massa, bənə xəllitkrən. Çəm mə ysa qəwəmlə, wəxtə ku əşja hən-dək nəbunə, le əw nə ku nəgə-hiştəne massa, le bə sala manə nav kynç u buxaxə, wa goti, təşkilərtə maldajinə burokratida, u zə xəllitdə dur manə.

Xuə xuə te fərm krəne, wəki nəv qrare ysada xəvatkatı u rənçbərtili hər məqələ frəbunə yndə, dkrən təşkilərtə əşja brəne tərli dbu bə tərte razajı, le palə u gyndi dərman bə əşja u bə həs-lət. Bə we rəjhətnəva zı—xrab dbu həbuna wəlet, sığas zı nəq-di əşja u hasylət həbun. Wəki əm-re həbuna wəlet bkarbə bə gym-ryhbun pəşdə hərə, le bona in-dustriajə u rənçbərtili səva pəş-dacujina pəşə hima zedəbunə hə-və, lazıym bu ku qrarək mə zı həbuja, əwə bə frəjı bəla krənə əşja nav gynd u bazarada, orta mərəz u gynde wəlet, orta cəqlə başqə-başqə ja həbuna çmşəfə. Lazımtə wəki wəlet bə dəkana, bə nəqətke dajın-stəndəne bə frəjı bə dərtnəq. Lazımtə, wəki bə çəwe wañ baza, bə dəkana u bə nə-qətke dajın stəndəneva tərte zə çijə hazır bunə bəla bən bə wan-va bər bə xəllitdə bəhizən. La-zımtə, wəki tərli wə xəvəle bən təşkilərtə krin-frotanə hykmate u koperative, həm industrija çija, həm kolhoz u həm zı gyndijə təkmalə.

Həmə əwə, jek çəm mə te nav krən krin-frotanə şəwre frə, krin-frotan bə kapitalista, krin-frotan bə spekuljanta.

Səwa ku hun dərtnən, frə krən krin-frotanə şəwre pərsək aktuəle (fərz) bej zəlalnəkrənə kizəne ku ty ilaç tynnə bona pəş-dacujinə.

Le disa, sığas ku rastja han bə təmamı əskərə jə, fərqə bərç-dar bər wəxtə ve həsəvdərtijədə cətni alt bəka, je ku səkənbun sər rja frəkrənə krin-frotanə şəw-re—cətni, je ku bona kın bunə əm dkarən bezn kara zə çı ləqandəna məzu bu çəm parək kommunistə dərthəq nişəndərtijə u lazımtə krin-frotanə şəwre.

Əm zə wədərə dərte pe kın, wəki nav parək kommunistada hələ fəkrəkə ysa bəbnd u qyrə nav wanda həjə, wəki krin-frotan bə

təmamja xuə kem bə həsəv dkrən, ysa zı bə konkret krin-frotanə şəwre.

Əw jək brə bə baxşəndən, kom-munist lə krin-frotanə şəwre çı-je dyda həsəv dkrən, şxyləkı nəla-jiq, le məri ku sər krin frotanə dkrən, wana həsəv dkrən əwa-rə.

Mərije ysa bə əşkərətl fəhm nakən. wəki bə qyrəbuna xuə bər bə krin-frotanə şəwre, əwana nə sər fəkrə bajışevikijə nə, le sər fəkrə mlre kınçraokın. (Dəst lə həv xəstən).

Mərijed han fəhm nakən, wəki krin-frotanə şəwre xəvata mə çm-şəfətiyə bajışevikijə jə, jek nav krin-frotanədə dkrən, we zə-marəda əwana zı jek dəkana dkrən, —Əw mərije, je ku şxylə bəşevikijə İnglabijə dqrəndən. (Dəst lə həv xəstən). Te fəhm krənə, wəki fərqə bərçdar bu, bə-baxşən, mərije ysa kommunistə bə həkət bəşevikijə, iə həkət-ciro-ke wan mirtijə bəvəzə nav əva qre. (Dəst lə həv xəstən drez).

Zə we jəkə şunda lazıym bu ciroke başqə zı bənə altkrənə. Xəbər dərthəq zəvəkətja cəpə, je ku çerge parək xəvatciyə mə bəla buji jə, əw ku krin frotanə şəwre dkrə stadijə dərbaç bujə, wəki dkrə lazıym mə jə əm tənə təş-kiil bəkrən gyherəndəna tərte, wəki çərə we bənə hlanine, cımkı dkrə əw bujə tənə tərteki həsəv, wəki zəzəm nlnə əm krin frotanə zedə kın pəşdə bəbən, cəxə ku tərte gyherəndən dərte lə mə dky-tə. Lazımtə bə nişəndərtijə wəki zəvəkətja han cəp burəuzajijə hürək. Je ku kara bona elemente kapitalista u dkrənə frəbuna krin-frotanə şəwre bəde yndəkr-ənə, bəlabuji jə nə ku tənə nav parək profesore sordə, le nav pa-rək xəvatciyə krin-frotanə zı. Hə-min tərte pəş konləjə. Mərijed han, je ku nkarən şxylək zələl cəwa ku krin frotanə şəwre jə, rast kın, zəvəkətje dkrən dərthəq hazırja xuə bona rast krənə şxylə tərte gyherəndəne cətn u gbrən. Le donkixod zı səba we tənə go-tyəne donkixod, wəki əwana zə naz krənə əmr gələk dkrən.

Mərije han, je ku zə marksiz-mə əwqas dkrən, sığas ərd zə əzmanə, əskərə fəhm nakən, wəki çərə çəm mə we wəxtək drez bkrən, hətə əm bəhizən dərə-ça əwlyñ kommunistmə hətə ku-takrənə stadi pəşdacujinə sosia-listijə. Əwana fəhm nakən, wəki

pərə əw haçətə ekonomikajə bur-əuzajijə jə, je ku hykymata şəwre haldajə dkrə xuə u ujmişi kara sosializmə kərlijə, wəki bə həmu gymryhbunəva krin-frotanə şəwre frə bkrə u bə wəva qrar hazır bkrə bona tərte gyherəndəne. Əwa-na fəhm nakən, wəki gyherəndə-na hasylətə, dkarə tənə bə çijə krin-frotanə bəgrə, cəwa məfə təşkilərtə krin-frotanə şəwre bə ideall, dərthəq wəda çəm mə he xəbərən zı nəbuje u je ku çəm mə ysa zu zı nabə. Te fəhm kr-ənə, wəki fərqə, bə xəvətəndəna xuə bona təşkil krənə krin-frotanə şəwre bə frəjı, lazıym dit bəwə-şərtə han „cəp“ zı bəşevikijə, ysa zı zəvəkətja wañ burəuzajijə hürək.

Zə we jəkə şunda lazımatı bu xəşətə nəsaqləm xəvatciyə krin-frotanə rast kın, nav şxylə me-xanikajə parəvəkərənə tərte, bə-dən hlanə hale xray ku dərthəq xuəstəna assortimente həjə, bən hlanine şandəna tərte bə mexan-iki ysa zı beruti zə məjdana krin-frotanə. Bə wan nətava zı bazajə krin frotanə je marza u ortəmər-zı hatın vəkərənə, hatənə vək-ərənə bə hazərə dkrən u budka - Lazıym bu pəşə bə likvidasta krənə tərte mətropolijə koper-a-siə sukedə, bə təvğredəna kizə-neva mə həmu komisariat bərç-dar kın krin-frotanə dərte pe b-krən bə tərte xuəva, le Komisa-riatə Dajinə mə bərçdar kın frə bkrə krin-frotanə hasylətə rənçb-erijə bə qimətə əza, je ku əlikiva bə sərə ləç kətənə pəşdə ani pak, buna krin-frotanə frontə koper-a-siə—nəmz krənə qimətə sukedə u saqləmbuna suke.

Mə frə kın u zedə kın zəmarə xuəkrəxana, je ku bə qimətə nəmz xəvətən („xuəkrəna çmşəfə“), mə təşkil kın dərəça dajinə pala („DDP“) rəx zavod u fabrika, zə stəndəne mə dərthəstəne ele-mente ysa, le ku bə zavodəva gredajı nlnən, bə we jəkəva, tənə zə nas sistema komisariata in-dustriə grən hatın dərthəstəne ele-mente tərteki nə kem zə 500 ha-zari. Mə hazır kın bankajə tər- buji, jek, bona dərtnə dajinə bə wəde kın bankajə hykymate u 2200 təşkilə wejə nəhija, jek d-krən finansə bərənə bona opera-siə krin-frotanə.

Bə rəjhətnə wan təşkilərtə, wəxtə ve həsəvdərtijədə hənə

a) Zedəbuna dərəça dəkana u krin-frotanə nav budka zə 194662 jəkanija 1930 sale həttə 277.974 həvi 1933 sale,

b) Zedəbuna dərəça bazajə krin-frotanə marza tərte təşkil buji bə zəmarə 1,011 jəkanja u baza-je krin-frotanə orta nəhija 864 jəkaniva.

c) Zedəbuna dərəça tərte təş-kiil buji bona dajinə pala 1,600 jəkaniva.

c) Zedəbuna dərəça dəkana, je ku bə qimətə əza nan dkrən, ja ku nħa 330 bazarada dqrəw-mə.

ç) Zedəbuna dərəça xuəkrəxə-ne çmşəfə, qədərə nħa 19 milyon 800 həzar məri xuəkrək dkrən.

d) Zedəbuna bəlakrənə tərte bə rja hykymate u koperative, tənə wan xuəkrəxəne çmşəfə zı zə 19,900 milyon manətə sala 1930 bənd bu bəhizə hətə 49 milyartı 1933 salie.

Dəbu şaşı, əgər mə fəkr bkrə, wəki frəbunəku ysa ja krin-frotanə şəwre bə təmamja xuəva bəsa bona tərbuna xuəstəna ekonomika mə.

Məqəbəl we, nħa dħa zələl dkrə, wəki bəlakrənə tərte je nħa dkarə bəkrəcija ter kə u bə we mənjəva, zı pərs əwa, wəki əm dərte pe bkrən krin-frotanə şəw-re frə bkrən, industrija çija zı b-krən ortə, qawat kın krin frotanə kolhozijə gynditijə u dərte bənə altkrənə tərte u je kytəsijə, nav frontə bəndbuna krin frotanə şəw-re.

Le lazımtə bə nişən krənə, wəki şxyl tənə bə frəbuna krin-frotanə şəwre kyta nabə. Əgər pəş-dacujinə ekonomikajə mə bər pəş-dacujinə bəlakrənə hur-mura d-şəkrənə u bər krin-frotanə şəwre dkrən, le pəşdacujinə krin-frotanə şəwre dkrə sərə xuəda bər transportə dkrən, cəwa bər trans-portə rja maşinə u əve, ysa zı bər pəşdacujinə transportə avto-mobila.

Dkrə ku tərte hənə u həjə mə-çələ bəla krənə wan tərte bə hətə aljəva, le transport granijə qəbul nakə, hlanədə. Səwa ku əjana çəm mə həmə ysa zı dqrədə.

Bona we jəkə zı transport əw çijə tənə, bə kizənə, cəwa ity kəndəlkə ekonomikajə mə, le bər hənəşka bəlakrənə tərte dkarə xuə lə wı kəndəlkə xə u ledkə zı. Rastə transportə rja maşinə bər hənəşka xuə zedə kərlijə dəwsə 133,9 milyart kilometre sa-lə 1930 nħa 1930 saledə gihan-də jə 172 mil kilometri, le əw hən-d-krə, zəf hənəşka bona mə, bona (Dunajı ruje 4 a)

Bnere ruje ówlyb, dyda, sýsja

ekonomika mæ.

Transporta ave barhylanina xye zede krljje æb 45'6 millart kilometri sala 1930-a 1933-e sale ghlstljje hætta 59,9 millart kilometri. Le æw jæk hændýke, zef hændýke bona ekonomika mæ. Æzedi dærhæq transporte avtomobilla xebær nadem, parka kizane ky æb 8800 avtomobile 1913 sale kytabuna 1933 sale ghlstljje 117,800 avtomobil. Æw jæk bona høbuna çsmýsta mæ æwqas hændýke, wæki çærmæ æl mærv dærhæq we jækeda xæbær býda. Ty çýk nkæræ høbæ dærhæq we jæke, wæki hæmu çure transporte bý wl çurælj dkarbun dha pak bxævtjajana ægær ærganed transporte bý we næxyæçæ æjan næxyæç næketana je ky te gotýne metoda sækari krýne bjurokratije—Idarætije.

Bý we mænjeva æl, xep æb we jæke ky lazýme æm komæk býbn (arikari) transporte bý mæra ja bý pæra, pýrs æwæ, wæki le nhe-randýna bjurokratije idarætije bý çok bniva æb organe transporte dærxþ, æm wana dha operatívl teçkil býbn.

Hævalno, æm ghlstýne we jæke, wæki pýrse rýknl ja xævatkartije rast hatýne qædandýne u nhe-xævatkarti qæwln sær pe sækýnlje. Æm ghlstýn we jæke wæki pýrse rýknl rençbærlje æl rast hatýne qædandýne u rençbærl,—æm dkarýn we jæke ólam býbn,—nha dýsa qæwln sær pe sækýnlje. Le æm dkarýn dæstaniþe han ynda býbn, ægær belakýrna týtta dæst pe býkæ býkyle, u transporta mæ mlna kævre mezine bý lþnge marva dardakri bæ. Bý we mænjeva æl pýrsa belakýrna týtta, pýrsa rakýrna transporte bý çarækeva u bý kytast æw pýrsa aktualæ (pýrsa roze) be zelakýrna kizane ky æm nkærýn peþda bhævþn.

III. FÝRQÆ

Æz dærbazl pýrse fýrqe bývþm. Æva hémçvata býbn bæjraqa Lenínæ dæstaniþa dærbaz býbæ, býbn we bæjraqeda, je ký paþmajæ kome æksi Lenin orte hýlltino.

Koma trotskl mýqabl Lenin,—hatijæ hýnçarandýne, belakýrne, sækare we naha bý hýduda mædær býgævþn, bý pælj fýrqe burua-za býgævþn.

Koma ukloniste mýqabl Lenin hatijæ hýnçarandýne u belakýrne sækare we kome zuda pýrs danþ ký æb wan nete xye æwæqa dur-býkævþn u naha týme gýne xye tþnþn orte, dætýnþ peþta fýrqe, wæki nærast býbnæ.

Hævra gredana natsjonal uk- lonista dýsa hatijæ hýnçarandýne, býla býbnæ.

Naha særçare wana jane bý ky- tástta xyæva tæv çýxyle intervent- sionistije býbnæ, jane æl peþja fýrqe gýne xye ólan býkþn.

Æb van mærvæ koma æksilenin nive pýre borçdar bun rja fýrqe qæbul býkþn sawa rja rast u bý kapitulari fýrqera dærbaz býkþn. Ægær hémçvata fýrqe 15-ada pýrs hatýbu danine, bona hýla lshat býkþn, ký rja fýrqe rástæ, u çær býkþn mýqabl kome æksile- nin, le hémçvata 16-ada, mærvæ wan koma býbn hýnçarandý- ne, hýlbæt ve hémçvateda týtta lshat býkþne u næsbatkýrne týnæ, bývæ hýla mærvæ ysa æl tynþþn wæki æm pýrsa wana býra dajýnþn u lexþn, Gýsk bývþnþn, wæki fýr- qe bý rja xyæva altkýrlje. (Dæst bý hæv çæstýna qajlm).

Sijasætta Industra wælet altkýri- æ. Kara we naha bær ævæ gýþ-

Catmeda kolhoz saz bu

Nehija Qæmerije gýnde Catme- da kolhoz hatæ saz býkþne. Æw gýnda nivl kyrmançæ, nivl æçæm. Çýxyle kolhoze rozbæroç bý sær- karja havale æmlnçane æsæd u Abase óll peþda dæçæ. Æwana bý dærbdari tývdaræke candýne bý- býnþn.

NÆBOJE XALÝT

Kolhoza Çærçærise tývda ræke candýne býke

Nehija Aqbarane kolhozvane gýnde Çærçærise bý sækari býkþ- na yzæka fýrqe, ja komsomola nýhada haçæte candýne býbþne sækýnþn u tæzæ býkþn.

Kolhozvann bý býkþl æçq, sala isalín hazýrja xye dþen æb bo qæ- dandýna plana candýne isalín.

KAKEYLE ÇEÞO

Toxým lazýme

Nehija Vaqrate, gýndije Kyre- künde nýhada tývdaræk ditýna candýna býhare býkþn. Wana pal- ze æl candijæ, le hema toxýme wana æb bo candýna isalín ke- mæ.

Lazým u færzæ nehilçrakoma Vaqrate gýdarl bý wl gýndl býkæ u wæxteda æb wanra toxým býr- dæ, ky æwana æl æb hæval hogýre xye bý dæreça qædandýna plane candýna býhare çunda næmlþnþ.

MÆHMÆDE ÆVDO

Toxým lazýme

Gýndije Qýlibæglje (nehija Vaq- rate) kocær bý dæste hukymate nýha çl býbnæ u bý xyelljeva ha-

kanæ. Mærv býha mýqabl ve jæ- ke çýþ býkære býkæ.

Sijasætija llkvidatsta (hýlanina) kulaka u tæmambujina kolhoza altkýrlje. Dýsa kara we bær ævæ gýþkane. Mýqabl we kýdkære xæværdæ.

Çærývandýna wælate mæ niþan- dajæ, wæki æm wælate xye tæne da býkærýn sotstallzme sækýn. Mý- qabl ve kl býkære xæværdæ, gýll-

I. Pýrsa sækaria fýkþr siasætije

Gelo æw jæk niþan býbæ, ký çær kyta býja xyruþkærna sotstallzme æb orte te hýlanine sawa týtstækl zede.

Hýlbæt næ rastæ.

Gelo æw jæk rastæ, wæki çæm mæ nav fýrqedæ hærtýst pakæ u nav weda ida xarbun peþda naen, wæki ysanæ, gæræk æm ræhæt bý sær dare kylllkdajæ runen.

Na xer. Æw nærastæ.

Mæ bývæmþne fýrqe hæt çure oportunist natsjonal-uklonist hýn- çarandýn.

Le hýla paþmajine býkre wana

næ býne beze.

Bær çávanæ, wæki æva dæstani- ne hana gýþk, bæri gýþkl dæsta- nina plana pençsalije hýnçýran- dýja har çuræ kome mýqabl Le- ninista.

Gæræk naha æm hýlþnþ, wæki naha fýrqe bý çæwate xyæva jækæ, dæstajina fýrqa jækæ, wæki bære ysa nibljæ (gæræk dæst bý hæv xýst- þn).

hønæ sære hýnæk yzve fýrqa mæ- da u çarna xye pe wan býkra býl- aræt býkþn.

Fýrqe xye ysa nas nakæ, sawa týtstækl æb mærvæ dur, æw týme nava mærvadane, nava çar hýl- qe xyedane.

Çarna hýla nete xýrav bý dæ- va býkævþn nava fýrqe æva týt- tækl çæþmajne nýnæ.

Be gýll gotýn sæva van xyæst- tþna çæm mæ him hæjæ, hýskl bo- na we jæke, wæki çæm mæ hým basarda, hým æl gýndda taqe çý maæte ysa hønæ, wæki bona wan xyæstþna, wan býkra xun u qnetýn.

Æb kocærlje dæst býkþnþn

Nehija Qýrdyqýllje gýnde Qa- mýsýlljedæ 65 male kocær hæbun. Æb wan mala 20 hæb par væbu- ne sær gýnde býne u bý xyellje- ra hatýne gredan. Maled majlín æl nýhada býlrazja xye býbþnþn, ky æb sala isalín dæst pe býkl, dæst býkþnþn æb kocærlje, çæmkýl „ko- çærl xep æb zýrære ty qar næda- jæ, wana“.

æþ.

TÆFURE HÆMZE

Æb kocærlje dæst býþan býnæ

Nehija Særule, gýnde Dæçærqe blst male kyrmança hønæ, æwana bý kocærlje óbura xye býkþnþn.

Isal bý komakdarla Qasoje Da- wude, Næboje Sadýq, Ismajlle Koroqll, Ahmede Iso tævl xævat- kare býkæ býbnæ kolhoz.

Kolhoz candýna pæmby býkæ. Kolhozvane Dæçærqe nýhada tý- vdaræke dýtþna candýna býhare býkæ.

Bý wl tæhri æl kyrmançe xæ- vatkar je gýnde Dæçærqe dæst bý kocærlje býþandýn u bý ódlajl Isal we bý dæst candýne býkþn.

Ó. ÆLI, M. BÝNJAT.

Gýndije Qorxmæzæ dæst æb kocærlje býþandýn

Nehija Særule, gýndije Qorx- mæzæ sala isalín xyelljeva hatýn gredane. Wana æb kocærlje dæst býþandýn u nýha bý dærbdari tæv- teþja candýna býhare býbþnþn.

QADÝRE MÝSTAFÄ

QYTJA NAMA

Ræwan, hævale Tahýre Ólira, mýqala tæ bý nave „hatæ tæçkil- kýrþne kolhoz“ naje næþre, naje xyændýne, æb bo we jæke dærbazl ldara „Rja Tæzæ“ bæ.

Ræwan, mýqalædar Şebabe Oz- manra mýqala tæ bý nave „lazý- mæ xyelljeva býnæ gredane“ naje næþre. Dærhæq we jækeda hatjæ nývísare. Jæk æl ty bý xye komæ- ke (arikarije) býbæ wán gýndijæ, æb bo gýnde tæzæ, býra æwanæ ólaml komisariata xyellje býkþn.

Ræwan, mýqalædar „Mýn dit“-ra mýqala tæ bý nave „sæjdaje gæ- ronæke, kyræ“, naje næþr býkþne, dærhæq wlda hatijæ nývísare u ólaml organe zærn býjæ.

Ræwan, hæv. H. Şamora, mý- qala tæ bý nave „xævat pak býr- næ“ naje næþre. Dærhæq weda ha- tije nývísare.

Redaktore Çavdar Çerdaje Genço